

# Timurtaş Paşazadeler

– Mustafa ESER · 02 Eylül 2025

## TİMURTAŞ PAŞAZADELER

Timurtaş Paşazadeler Osmanlı tarihindeki uzun ömürlü bürokrat ve devlet adamları ailelerinden birisidir. Osman Gazinin-muhtemelen Ertuğrul Gazi'nin silah arkadaşı- Aygud Alp'ten başlayarak ömürlerini komutan ve vezir olarak devlete uzun yıllar başarıyla hizmet eden aile hakkındaki bilgiler vakıf kayıtlarından titiz araştırmalar sonucunda ancak bulunabilmektedir. Timurtaş Paşazade ailesi de hem faaliyetleri hem de hayrat ve vakıflarıyla gerçek bir vakıf ailedir.

Timurtaş Paşa (ö.1404) Kaynaklarda "Kara" lakabıyla anılmakta olup ilk Osmanlı vezirlerinden biri kabul edilir. Tarihi geleneğe göre ailesi Osman Bey'in silah arkadaşlarından Aykut Alp'e dayanır. Babası Aykut Alp'in oğlu Emir Kara Ali Bey olarak zikredilir. Kara Timurtaş Paşa muhtemelen I. Murad'ın emriyle kayın pederi Rumeli Beylerbeyi Lala Şahin Paşa ile beraber Tunca nehri boyunca yapılan fetihlere katıldı. Birlikleriyle Yenice-i Kızılcağağaç ile (Elhovo) Yanbolu'yu ele geçirdi ve Edirne'ye döndü (1367-1369 arası). Ardından Edirne'de vefat eden Lala Şahin Paşa'nın yerine Rumeli beylerbeyi oldu. Osmanlı Beyliği'nin önde gelen askeri liderlerindedir.

Muhtemelen yaşı ilerlediği için idari işlerden çekilen Timurtaş Paşa son yıllarını Bursa'da geçirmiştir. Mart 1404'te burada vefat ederek yaptırdığı caminin yanındaki, kitabesinde " melik-ül Ümera olarak zikredildiği türbesine gömüldü. Oğlu Ali Bey'in Manisa'da bir camisi vardır. Diğer oğlu Umur Bey Aşıkpaşazade'nin ravileri arasındadır. Alim bir zat olan ve 865'te (1461) vefat eden Umur Bey Bursa, Biga ve Afyon'da cami, Edirne'de mescid yaptırmıştır.(DİA-özet )

Kara Timurtaş Paşa'nın hem üst soy (babası Emir Kara Ali ve dedesi Aygud Alp) hem de alt soyu hakkında tarihlerimizde bilgi eksikliği vardır. Oysaki Kara Timurtaş Paşa'nın ailesi Osmanlı tarihinde Çandarlı ailesi kadar etkili bir ailedir. Yaptıkları hayratlarla isimlerini silinemez şekilde Osmanlı tarihine yazdırmışlardır. Öyle sanıyorum ki Kara Timurtaş Paşa'nın ailesi hakkında en ayrıntılı çalışma Vedat Turgut tarafından Osmanlı Araştırmaları dergisinin 2019 sayısında yayınlanan Vakıf Belgelerine Göre Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi Aileleri II: Al-i Timurtaş Paşa isimli çalışmadır. Timurtaş Paşazadelere ait vakıf bilgilerini bu çalışmadan özetleyerek aldım. Bu çalışmadan öğrendiklerime göre:

Bursa Kalesi içindeki Yerkapı Mescidi'nin Timurtaş Paşa'nın babası Kara Ali Bey tarafından yapıldığı bilinir.

Timurtaş Paşa'nın Edirne ve Bursa'da hayratı mevcut olmakla beraber, hayratı için tertib ettirdiği bir vakfiyesine ulaşılammaktadır. Vakfın Bursa nefsinde İncirlice, Balıklıpınar nezdinde yer alan zeminler, Tahtakale'deki dükkân, istabl ve haneler, üç bab dükkân ve Han civarındaki 12 bab dükkân, İnegöl'de mezra' haline gelmiş olan Helalca Köyü ve Karalar (Çukuralı) köyü ile köydeki iki âsiyâbdan hâsıl olan 17.900 akçelik gelirinden tevliyyete senevî 1790, müderrise 2880, danışmendlere 5400, imama 720, 10 nefer cüzhâna 3600 ve türbedâra 720 akçe olmak üzere 15.110 akçe cihet tayin edilmiştir.

Bursa merkezinde Timurtaş Paşa'nın vakıf eserleri etrafında iki mahallenin geliştiği görülür. Bunlardan biri Timurtaş Mahallesi diğeri Zaviye-i Pir Gazi Timurtaş mahallesidir. Timurtaş Paşa Vakfı'na bağlı olan köylerden biri Kelesan Köyü olup, Murad Hüdâvendigâr zamanında Uğurlu Çiftliği'nin Timurtaş Paşa'ya mülklüğe verildiği ile ilgili nişan-ı şerifin varlığından bahsolunur. Sonradan Timurtaşoğlu Ali Bey'in hissesine düşen köyün bir kısım geliri Timurtaş Paşa'nın Camii'ne vakfolunmuş gelir zaviyeye sarfolunmuştur.

Yıldırım Bayezid zamanından beri Timurtaş Paşa ve oğullarına temlik edilmiş olan Kirvasil Köyü de Bursa'daki Timurtaş Bey İmaretine vakfedilmiştir.

Hacı Timurtaş Paşa'nın Bergama'da bina ettirdiği kervansarayı için 16 dükkanın belirlenemeyen hâsılı vakfedilmiştir.

Timurtaş Gazi'nin Trakya'da Vize Nahiyesi'nde de bir zaviye bina ettirdiğine dair bir kayıt oldukça önemlidir. Vize'deki zaviye için Bursa- Bademlü Köyü vakfedilmiştir.

Timurtaş Bey'in Edirne'deki hayratı için vakfettiği akarata bakıldığında ise, üç köyün vakfedildiği anlaşılmaktadır. Edirne- Üsküdar Nahiyesi- Timurtaş Bey nam-ı diğeri Saru Yakub Köyü, Etmekçi Köyü ve Karun nâm-ı diğeri Timurtaş Köyü. Bu şekilde, Edirne'deki hayratın akaratının toplamı 12.971 akçedir.

Bolu'ya bağlı Yedidivan'daki Hacı Fakih Vakfı'nın da Timurtaş Bey tarafından yapıldığına hükmetmek gerekir

İnegöl'deki Helalca Köyü, Osman Gazi'nin oğlu Savcı Bey'in evladından (Selim Bey) satın alınmış olup, medreseye vakfedilmiştir.

Kara Timurtaş Paşa'nın kaynaklarda geçen 5 oğlu vardır. Yahşi, Ali, Umur, Oruç ve Hoca Firuz Bey/Paşa. Kızlarından ve oğullarından sayısız torunu ömürlerini devlet hizmetinde geçirmişler sahip oldukları mülkleri vakfetmişlerdir. Vakıf şahsiyetleri yüzünden ailenin ismi tarihe geçmiştir.

## YAHŞİ BEY

Timurtaş Paşa'nın en büyük oğlu olan Yahşi Bey, İstanbul'a bağlı bir semt olan Şile'yi önce 1391 ve sonra 1396'da iki defa ele geçirmiştir. Onun ele geçirdiği bu yerin geliri Sultan Bayezid tarafından Bursa'da tesis edilen Kazerûniyye Zaviyesi'ne vakfedilmiştir.

Aydın Livası evkâf defterinde de Yahşi Bey'in Tire' deki Cami ve zaviyesi ve Birgi'de bina ettirdiği imareti ile Selçuk (Ayasuluğ)'da yaptırdığı medrese ve türbeye dair vakıf kayıtlarına rastlanır. Yahşi Bey'in hayratına Tire-Yenipazar'da yaptırdığı bir hamam, bu hamamın kuzeyinde bina ettirdiği kabban kervansarayı, bitişiğindeki dükkanlar, kervansarayın yakınında çeşmesiyle beraber tahtanî ve fevkânî hücreleri müştemil bir han, kervansarayın etrafında bulunan müteaddit dükkanlar, Söke'de bir hamam ve bazı dükkanlar, Menteşe Sancağı'na bağlı Balat'ta bazı yerler ve Ayasuluğ'daki arazilerin yanısıra Tire'ye bağlı Bergoz Köyü'nün gelirleri vakfedilmiştir. Tire'de bulunan 22 dükkan ile bir dükkanın yarı hissesi de Yahşi Bey'in hatunu tarafından 60.000 akçeye satın alınarak Yahşi Bey Türbesi'ne vakfedilmiştir. Kocaeli'ne bağlı Gebze (Genivize) Nahiyesi'nin merkezinde zaviye yaptıran Yahşi Bey'in de Timurtaş Paşa'nın oğlu olması kuvvetle muhtemeldir. Günümüzde zaviyeden eser kalmayıp, vakıf defterinde de akaratının çoğunun harap kaydedilmesi, vakfın erken dönem vakıflarından olduğunu gösterir. Gebze'de

bir debbağhanenin nısıf hissesi, harab olan odaların yerleri, harab durumda olan bir bezirhane, bir pare harab bağ, tarla iken bağa çevrilen ve harab olup yerine evler dikilen yerler ve Çayır Değirmeni'nden söz konusu zaviye için gelir sağlanıyordu.

#### Yahşioğlu Hamza Bey

Vedat Turgut'un tespitlerine göre Yahşi Bey'in oğlu Hamza Bey'in oğlu Mehmed Bey'in hanımı Hadice Hatun'un İnegöl'de, anne babasına kendisi ve kızı için cüz tilaveti maksadıyla kurduğu vakfına bağlı bir köy ve mezraa bulunuyordu.

Hamza Bey Bursa- Muradiye mahallesinde cami, imaret ve türbeden müteşekkil külliyesi için İnegöl'e bağlı iki, Yarhisar'a bağlı iki ve Yenişehir'e bağlı Karaali köyü, Bergama-Şibli köyü, Karesi-Boğazhisar-Yassıbeli, Kütahya-Karaağaç-Yeni Çukurca, Kara İsa, İshaklar,Sivrihisar'a bağlı iki köy ve Bergama'da bir bezzazistan'ın gelirleri Hamza Bey vakfına aitti.

#### Kara Mustafa Paşa

Kara Mustafa Paşa Yahşi oğlu Hamza Bey'in torunudur. Mustafa Paşa Pazaryeri-Ermenipazarı-merkezinde harap bir caminin temelleri üzerine yaptırdığı cami, zaviye ve kervansarayı için H. 882 tarihli vakfiyeyle, İstanbul'da Mevlana Molla Hüsrev hazretlerine mensûb mescid-i şerif civârında kâin hamamı ve orada vâki dükkânlar ve başhaneyi, müteaddid odalar ve bunlara müştemil bir menzili, Mahmud Paşa'ya mensûb İmaret Mahallesi'ndeki menzili, Edirne'de Yeni Cami Mahallesi'nde vaki bir diğer menzili, İnegöl'de kâin Karaca Değirmeni, Hamzabey Köyü'ndeki dolap ve dönen iki değirmeni, İnegöl Karacakaya'da vâki hadimlerin, evlad ve ensâb ve zevceleriyle ellerinde mevcut eşyanın tamamını, Sultanöyüğü'nde vâki dişi merkeblerin hizmetçileri ile beraber tamamını ve meblağı belirsiz nakit akçeyi vakfetmişti.

#### Mehmed Bey

Kara Mustafa Paşa'nın diğer oğlu aynı zamanda II. Bayezid'in torunu Mehmed Bey Bursa'da ki camii ve muallimhanesi ve Hamzaköy'deki muallimhanesi için vakıf kurmuştu. Mehmed Bey'in oğlu Abdullah Bey Hamza Bey köyündeki bir evde üç göz değirmen ve 50.000 akçe nakit akçeyi, Mehmed Bey mescidinde günlük 10 cüz okunması şartıyla vakfetmişti.

#### Hamza Bali Bey

Hamza Bali Bey Çandarlı Halil Paşanın bacanağı ve Kara Mustafa Paşa'nın kardeşidir. Hamza Bali Bey Yenişehir'deki camisi için İnegöl-Ede köyünü vakfetmişti.

#### ALİ BEY

Saruhan sancakbeyliğini 4-5 sene uhdesinde bulunduran, görev yerinin merkezi olan Manisa'da H. 831'de yaptırdığı bir camisi bulunan Ali Bey, babası adına da Bursa'da vakıflar tahsis etmiştir. Ali Bey ait olan ilk vakfiye belgesine göre bazı bağ ve dükkanlarını babası Timurtaş Bey'in bina eylediği zaviyeye vakfetmiştir. Vakıf bu sadakasının en büyük eciri kendisinden evvel vefat eden şehid oğlu Ahmed Bey Çelebi'nin ruhuna hediye edilmiştir.

İkinci belgeye (821 tarihli) göre Manisa'da vakfettiği kain buğday değirmenini havi bir evin gelirini Mesnevihân Hayreddin'e üç, fakihe bir, mescidin kandiline bir dirhem verildikten sonra fazlasının insanların zahidi ve seyyidlerin en muttakisi olarak vasıflandırılan kişinin muvafık gördüğü fukaraya tayin etmiştir.

Üçüncü belgeye göre ve Saruhanoğlu İshak Bey'in yaptırdığı han Ali Bey tarafından satın alınarak (H. 821 tarihli belgeye göre, altlı üstlü dükkanları, arsası, yolları, çarşısı, binaları ve taşlarıyla beraber hanın tamamı fukaranın mesalihi için vakfedilmiştir. Belgeye göre vakfedilen akarat şu şekilde gösterilebilir: Manisa nefsindeki hamam, Karaman kayası nezdinde Akpınar nehri mukataası (çeltik) ve korusu, Hazret-i Sultan Korusu, çiftlik, dink ve zemin, yaylak, Gürleye nehrindeki âsiyâb, Manisa'nın Ayn Ali Baba Mahallesiindeki hane zeminleri ve bagat, Bazar-ı Büzürg'deki 12 bab dükkân, kervansaray, müteferrik zemin, dink ve bağ, Ali Bey Korusundaki kovan mahsulü, Nif serhanesi dükkânı ve bahçe, Menemen'de Kiremitlik zemini. Bundan başka Kanuni Sultan Süleyman'ın validesi Hafsa Hatun'un mülkü iken Ali Bey İmareti evkafından Ali Bey Bahçesi ile istibdal edilen Erderlü ile Adala'ya bağlı Balıklağı ve Depecik köyleri de vakıf kayıtları arasında yer almaktadır. Ali Bey'in Saruhan Sancağı'ndaki evkafının toplam yaklaşık 49.000 akçe geliri vardır.

H. 889 tarihini taşıyan bir diğer belgeye göre Ali Paşa'nın oğlu Mahmud Bey; Bursa'da etrafındaki dükkânlarla beraber hanın tamamını, Tahte'l-kala'da birisi başçı dükkânı olan beş bab dükkânını, Timurtaş Bey İmareti Mahallesi'nde bir fırınla beraber dört hücreyi, Tahıl pazarı Mahallesi'nde biri kasap dükkânı olan üç bab dükkânını, Bursa'nın Kal'a Mahallesi'nde bir oda, bir fırın ve yekdiğere mülâsık beş hücreyi müştemil menzilini, Umur Bey Mahallesi'nde dört oda ve havluyu müştemil menzilini, Ulgarlar Mahallesi'nde Muhzır Hacı Karaca'dan satın alınan bahçeyi, Kütahya'da kâin bahçeyi ve bir bina dahilindeki değirmeni vakfetmiştir.

## UMUR BEY

Timurtaş Paşa'nın hem âlim ve hem de mücahid diğer oğlu Umur Bey'in 1461'de vefat ettiği ve Kayseri/Develi, Bursa ve Biga'da birer cami, Afyon'da günümüzde bulunmayan bir cami, Bergama'da bir medrese ve Edirne'de bir mescid bina ettirdiği ve bu hayrâtı için çeşitli akarat ile camiden dışarı çıkarılmaması kaydıyla pek çok kitap vakfettiği anlaşılmaktadır.

Umur Bey evkâfi içinde yer alan zaviyenin akaratı içinde bahçe, armut ağaçları, matbah damı, ahur, küçük ve büyük 11 kıta kazgan, bir büyük sahan, 40 saht, 34 tepsi, iki kuzu tepsisi, iki sini, üç tava, 40 taş genger, iki kemha, dört sac ayağı, bir unlu fırın, beş anbar, bir kiler, 20 re's öküzü, 20 re's inek, altı re's su sığırı ve 510 koyun bulunmaktadır.

Vakfiyesinden "Celâlü'd-devle ve'd-dîn" unvânını taşıdığı anlaşılan Hacı Umur Bey'in Bergama'da

bina ettirdiği medresesi için Bergama'da bir hamam, bir bağ, iki bahçe, dükkânlar, evler, arazi ve mezzalar, Büküşova'da iki değirmen ve vakfiye sonunda mufassalan yazılı kitapların vakfedildiği görülür.

Umur Çelebi, Bursa merkezinde Akçardak adı ile meşhur mevzide bina ettirdiği camii için ise; Ankara'da kâin Distarlu Köyü'nü ve bu köydeki mağaralarda mahfuz 1000 ölçek buğdayını, Geyve'de babasından intikal eden Tekfurpınarı Köyü'nün sekiz sehminden üç sehmini, Akköy ve Kelasen köylerindeki mezzalar, tarlalar ve bağlardan ibaret emlakını, Bursa'da kale dahilinde vâkıfın oturduğu ev hariç olmak üzere tarlalar, bahçeler, bağlar, mezzalar ve han ile dükkânlardan ibaret emlakını vakfetmiştir.

Mescid içinde vakfedilen kitapların dışarıya çıkarılmamasına ayrıca özen gösterilmesi de vakfın şartları arasında yer alır. Umur Çelebi'nin Biga'da bina ettirdiği hamamını da Biga'da bânisi olduğu cami için vakfetmiştir.

Umur Bey, Karahisar-ı Devle'de kâin Sarucapınar Köyü'nü de Mevlâna Hüsameddin Hasan Halife'nin Karahisar'daki camiinin mesalihi için vakfetmiştir. Anadolu Beylerbeyliği de yapan Umur Bey 8958 akçe geliri olan Sarucapınar köyünü, Afyon'da bina ettirdiği Alaca Medrese ve cami için mevkuf yazdırmıştı.

Umur Bey ayrıca Aydıncık'a bağlı Soflu/ Sovuklar Köyü'nü evlatlık olarak vakfetmiştir.

Umur Bey, Bursa Tuzpazarı'ndaki han ve Akçardak'daki hayatının yanındaki hamamını Bursa'daki mescidine, Karahisar-ı Devle'deki hamamını ise Karahisar'da bina ettirdiği mescidine vakfettiği tesbit edilmektedir.

## ORUÇ PAŞA

Timurtaş oğlu Oruç Bey'in Geyve'de bina eylediği zaviyesine Bursa Kalesi'ndeki Umur Bey Mahallesi'nde kâin hamamı ve Tekfurpınarı'nda vaki mezzâ'ları vakfettiği yazılıdır. Vakfiyede vakfedilen diğer akaratlar, tüm gelirleriyle Kütahya'da vaki Anne ve Köprülü viran köyleri, Bolu-Çağa'da Kuruin Köyü ve Akyazı'da Sarıçayır Köyü'dür.

Oruç Paşa, Balıkesir'de de inşa ettirdiği büyük bir medrese için 4260 akçe geliri olan hamam ve başka akarat vakfetmişti. Oruç Bey'in Dimetoka'da da vakıf kayıtlarına rastlanmaktadır.

## Sinanüddin Yusuf Paşa

Sinanüddin Yusuf Paşa, Bayezid Paşa'nın kızı tarafından torunu olup, baba tarafından Oruç Paşa'nın oğludur. Edirne'deki Beylerbeyi külliyesi Yusuf Paşa'nın vakfıdır. , Onun Edirne'nin Üsküdar Nahiyesi'nde bina ettirdiği camisi günümüzde hala ayaktaadır. Bu hayrata dair Edirne'de vakfettiği akarat hakkında tafsilatlı bilgiler bulmak mümkündür.

Beylerbeyi Sinan Bey bin Mustafa Bey bin Oruç Bey, dedesinin Tekfurpınarı'nda bulunan zaviyesinde günde 12 cüz tilaveti, Yoncalı'da bina ettirdiği zaviye maslahatı ve beş adet çeşme rakabesi ile Ali Bey Sarayından Sinan Bey'in Umur Bey köyündeki hamamına gelen suyolunun meremmeti için 10.000 akçe vakfetmiştir. Bundan başka, Bursa'daki Kelasen karyesinde bulunan bağın bir hissesi,

Nakkaş Ali Mahallesi'nde olan evlerden nısıf hisse, İnegöl'ün Tokuş köyünden sülüs hisse, Umurbey karyesinde bulunan hamam, Tekfurpınarı'ndaki evler, bağlar ve bahçeler, kıraç demekle maruf dört bağ, Geyve'de üzeri örtülmüş 14 bab dükkân ile Akhisar'da bulunan dükkânları, Akyazı'da bulunan su sığırları ve beş köle ile yundları, Tekfurpınarı'nda 14 nefer kul, dokuz hüsrevâne küb içinde cevher, inci, zeheble ve libas-ı altınlı ve gümüş çanak ile pek çok kitap vakfedilmiştir. Vakıf kayıtlarına göre, Yenişehir'e bağlı iki köy, Edirne'de bina ettirilmiş olan imarete vakfedilmiştir. Bunlardan Barçınlu Köyü, Sultan Murad tarafından kızı Şehzade Hatun tarafından Sinan Bey'e bağışlanmış ve Sinan Bey de imareti için vakfetmiştir.

#### Bayezid Paşa ve Oruç Bey'in Diğer Torunu Mehmed Bey

Vakfiyesine göre: Bolu'daki cami, imaret ve darü't-talim ile türbesi için, Bergama tevâbiinden Değirmencili ve Ayasili kurbunda kâin Söke ve Tepecik köyleri; Menteşe livasında kâin 325 dükkân; Kütahya'nın Kula kasabasında kâin 200 dükkân ve bir hamam; Bursa tevâbiinden Tepecik karyesi kurbundaki Lala Çiftliği mezrası Bursa suru dahilinde Umur Bey Mahallesi'nde kâin 11 hücreyi müstemil menzil, Bursa'da Cami-i Kebir kurbunda kâin birisi attâr, ikincisi boyacı, üçüncüsü terzi dükkânı olmak üzere üç bab dükkân akar olarak vakfedilmiştir.

Mehmed Bey'in bânisi olduğu Kırca ağaç Yandığı Zaviyesi için ise, Bolu merkezinde satın alarak vakfettiği bezzazistan, kervansaray ve değirmenlerden hâsıl olan 7140 ve Kuruin Köyü ile zeminlerden hâsıl olan 2386 akçe olmak üzere toplam 9526 akçe gelir sağlandığı tesbit edilmiştir. Mehmed Bey kendi hissesi ile kız kardeşi Sultanbaht Hatun'dan satın aldığı hisseyi Bolu'daki camii için vakfetmiştir.

Şarabdar Abdullah'ın(Oruç Bey oğlu Mustafa Bey) Bolu'daki imareti için ayrıca Beypazarı'na bağlı Ormenos Köyü'nün de vakfedildiği görülür. Beypazarı'na bağlı Eymür Köyü de Yahşi Bey tarafından yaptırılan mescid için on çiftlik yer, üç pare bağ ve haraçlı bir değirmenin vakfedildiği belirtilmiştir.

#### Oruç Paşa Kızı Sitti Nefise/Fatma Hatun ve Zağanos Paşa

Vakıf belgelerine göre, Fatih döneminin önemli devlet adamlarından Zağanos Paşa Oruç Bey'in Sitti Nefise Hatun adındaki kızıyla evlenmiş, bu evlilikten Mustafa Çelebi, Ali Çelebi ve Mehmed Çelebi adlarında üç oğlu olmuştur. Sitti Nefise Hatun'un H. 897 tarihli vakfiyesinden, Balıkesir-Sındırgı'da bir cami ve kendisi için bir türbe, Bursa'da da bir cami ve muallimhane bina ettirmiş ve vakfı için büyük mevkuf (61.236 akçe) yapmıştı.

#### BAYEZİD PAŞA

Kara Timurtaş Paşazadelerin belki de en meşhurlarından birisi I. Mehmet(Çelebi) ve II. Murad Han'ın Birinci Vezirliğini ve ve Rumeli Beylerbeyliğini yapan torunu, Yahşi Bey oğlu Bayezid Paşa'dır. İcmal olarak hazırlanmış olan 583 numaralı "Evkaf-ı Rum" defterinde; Bayezid Paşa İmaretine bağlı olarak Turhal'a bağlı Ovacık ve Kilid, Geldigelen (Güldikilen) Nahiyesi'ne bağlı Serkis, Dadu, İlyas, Öyük,

Güney, Karluköy, Öyük,Verâyî, Çalak ile Merzifon'a bağlı Urumcuk köylerinin kaydedildiği anlaşılmaktadır.

Bayezid Paşa'nın İl-aldı adındaki kızının Oruç Beyoğlu Mustafa Bey ile olan evliliğinden II. Murad'ın kızı Şehzade Hatun ile müzevvec olup, beylerbeyiliğe kadar yükselen Sinan Bey, Bolu'da bir mescid bina ettiren Mehmed Çelebi, Edirne'de bir mescid bina ettiren Taci Hatun ve Sultan Paşa Hatun adında dört torununun olduğu bilgisidir. Ancak tahrir defterlerinden ve oğlu Ali Bey'in vakfiyesinden hayratına dair yapılan vakıflar hakkında bilgi sahibi olmak mümkündür. XV. yüzyılın en önemli devlet adamlarının başını çeken Timurtaş paşazadelerin, Anadolu'nun pek çok yerinde kurdukları vakıflarla isimlerini ölümsüzleştikleri görülür. Bayezid Paşa yalnızca Amasya'da değil Bursa'da da önemli hayır kurumları meydana getirmiş ve bu çerçevede günümüze yalnızca bir bölümü ulaşan medrese, tadilat ve onarımdan geçirilen bir cami, Kepeci'nin temellerini gördüğü türbe ve hayratına gelir getirmesi için Yoğurtçu Hanı adıyla anılan bir han bina ettirmiştir. Bayezid Paşa'nın yukarıda adı geçen kızı Hatice Hatun, İznik'te kurduğu evlatlık vakıf dolayısıyla da kayıtlara geçmiştir.

Ali Çelebi, Sölöz Köyü'nde bir cami bina ettirmiş, bu camide görevli olan hatib ve müezzin için bazı yerleri vakfetmiştir.

Mehmed Çelebi kendi hissesini ve kardeşi Sultan Paşa'dan satın aldığı hisseyi Bolu'da bina ettirdiği camiine vakfetmiştir.

Taci Hatun da hissesini Edirne'de bina ettirdiği mescidine vakfetmiştir. Sinan Bey ise, Sultan II. Murad'ın kızı Şehzade Hatun ile evlenen ünlü Rumeli Beylerbeyi Sinanüddin Yusuf Bey olup, Edirne'deki Beylerbeyi Külliyesini bina ettirmiştir.

İsa Bey'in bina ettirdiği mescid ve medrese çevresinde ve kale içinde kurulan iki mahalleye dair kayıtlara tahrir defterlerinde rastlanır. İsa Bey, imaret ve medresesinin giderlerini karşılamak için birçok akar tahsis etmiştir.

Kayıtlara göre Hamza Bey'in, Tokat'taki Yenihan yanında yer alan hayratı için vakfettiği akarat şöyledir;Kazabad'a bağlı Kal'acık Köyü,63 Tokat'a bağlı Köstemür, Kazabad'a bağlı Zigar ve Serb köyleri,Artukabad'a bağlı Altarcın Köyü, Tokat'taki İplikpazarı sükundaki 34 bab dükkân, Palandüzan sükundaki 29 bab dükkân, Kadıhanı demekle meşhûr kervansaray, muhtelif zeminler ve Tavukçu Köyü'ndeki Ümmet Hanı.

Yahşi oğlu Hamza Bey

Hamza Bey'in vakfiyesi elimizde olmamakla beraber, tahrir defterlerinden vakıfları hakkında bilgi edinmek mümkündür. İlk olarak Bursa merkezinde Hamza Bey adında bir mahallenin varlığına dikkat çekmek gerekir. Bursa'da Muradiye Mahallesi'nde Hamza Bey tarafından bina ettirilen cami, imaret ve türbeden müteşekkil külliye için İnegöl'e tâbi Alamüddin, Bilaloğlu, Ahi ve Kozcayaylağı köylerinin gelirlerini vakfetmiştir.

Hamza Bey Külliyesi için Yarhisar'a bağlı Hoca Ömer ve Karaomca köylerinin gelirleri de

vakfedilmiştir. Hamza Bey'in vakfı için Yenişehir'e bağlı Karaali Köyü'nün de vakfedildiği anlaşılmaktadır. Bergama'ya bağlı Şiblüce Köyü de Hamza Bey İmareti'ne vakıftır. Köy Ankara Savaşı'ndan sonra, Hamza Bey tarafından Mahmud Bey'in varislerinden satın alınarak imarete vakfedilmiştir. Hamza Bey'in İmareti'ne Bergama'da bir bezzazistan da vakfedilmiş olup, günde sekiz, ayda 240 ve yılda 2880 akçelik gelirin Bursa'daki imarete sarfedildiği anlaşılmaktadır.<sup>88</sup> Bu şekilde Hamza Bey Vakfı için zikrolunan akarattan sağlanan toplam hâsıl yaklaşık 43.500 akçe dir.

Hamza Bey, Bursa'daki imareti için Karesi Sancağı'na bağlı Boğazhisar'ın Yassıbeyli Köyü'nü de vakfetmiştir. Kütahya'ya tâbi Karaağaç Köyü daha sonra Bayezid Paşa'nın kardeşi Hamza Bey'in Bursa'daki İmareti'ne vakfedilmiştir. , Çukurca, Kara İsa ve İshaklar ile Şahin Köyü de aynı minval üzere Hamza Bey İmareti'ne vakfolunmuştur. Günümüzde Eskişehir'e bağlı olan Sivrihisar sınırları içindeki iki köy de Hamza Bey tarafından vakfedilmiştir. Toplam 5230 akçe hâsılı ile mukayyed olan Candarbükü ve Tafray? Köyleri, Timurtaş Paşa'nın kızı tarafından Hamza Bey'e satılmıştır Hamza Bey'in Bursa'daki evkafına bağlı çeşitli sancaklardaki akarattan sağlanan nihai hâsıl ise 77.750 akçe civarındadır.

Hamza Bey'in Torunları:

Kara Mustafa Paşa ve Hamza Balı Bey

Mustafa Paşa'nın Bilecik sınırları içerisinde yer alan Pazaryeri (Ermenipazarı) nefsinde daha önce var olan bir caminin temelleri üzerinde bina ettirdiği bir cami-i şerif, zaviye ve kervansarayı ile Bursa'da dedesi Hamza Bey Türbesi'nin kuzeyinde medfun bulunduğu bir de türbesi bulunmaktadır. H. 882 tarihinde hazırlanan vakfiye, Mustafa Paşa bin Mehmed Bey bin Hamza Bey'in Bursa ve Ermenipazarı (Pazaryeri) nahiyesindeki hayratı için İstanbul'da Mevlana Molla Hüsrev hazretlerine mensûb mescid-i şerif civârında kâin hamamı ve orada vaki dükkânlar ve başhaneyi, müteaddid odalar ve bunlara müştemil bir menzili, Mahmud Paşa'ya mensûb İmarat Mahallesi'ndeki menzili, Edirne'de Yeni Cami Mahallesi'nde vaki bir diğer menzili, İnegöl'de kâin Karaca Değirmeni, Hamzabey Köyü'ndeki dolap ve dönen iki değirmeni, İnegöl Karacakaya'da vaki hadimlerin, evlad ve ensâb ve zevceleriyle ellerinde mevcud eşyanın tamamını, Sultanöyüğü'nde vaki dişi merkeplerin hizmetçileri ile beraber tamamını ve meblağı belirsiz nakit akçeyi vakfettiğini açıklar.<sup>96</sup> Mustafa Paşa'nın bu hayrâtı Kara Mustafa Paşa'nın oğlu ve Sultan II. Bayezid'in torunu olan Mehmed Bey de Fatih Sultan Mehmed zamanında Mustafa Paşa'ya temlik edilen ve daha sonra mensûh olan Akhisar'a bağlı Çardak Köyü'nün mülkiyetini Sultan Bayezid zamanında vakfa dönüştürmüştür. Avarız-ı divaniye ve tekalif-i örfiyyeden muaf ve müsellemler tutulan köy halkının vakıf adına ilk sayımda 30.124, ikinci sayımda 27.500 ve son sayımda ise 22.000 akçe vergi verdikleri anlaşılmaktadır.

Mehmed Bey'in muallimhanesine vakfedilen İnegöl'e tâbi Yenice Köyü hakkında verilen bilgiler, aile hakkında yukarıda verilen bilgilerin kaynağını teşkil eder Mehmed Bey, Yahşi Bey oğulları ve Sofu Ali Bey oğullarının hisselerini satın aldıktan sonra, Bursa'da olan camii ve muallimhanesi ile Hamzaköy'deki muallimhanesine vakfetmiştir. Vakıf için Sultan Bayezid Han ve Yavuz Sultan Selim'den muafnameleri bulunduğu anlaşılmaktadır.

Hisar Bey, Kara Timurtaş Paşa'nın torunudur. Amasya'daki Medresesi'ne toplam hâsılı 7395 akçe olan akarata vakfetmiştir. Bu hâsılın, medresede görevli zevâtin cihetlerine sarf olunduğu anlaşılmaktadır.

Timurtaş Paşazade vakıfları ile ilgili bilgiler Vedat Turgut tarafından Osmanlı Araştırmaları/The Journal of Ottoman Studies Sayı / Issue LIII · yıl / year 2019 da yayınlanan Vakıf Belgelerine Göre Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi Aileleri II: Al-i Timurtaş Paşa isimli çalışmadan özetlenmiştir,

Timurtaşzâde Hoca Firuz Bey ve Ailesi Hoca Firuz Bey/Paşa (Osmanlı döneminde Paşa Rumeli Beylerbeyinin ünvanıdır. V. TURĞUT'un vakıf kayıplarındaki tespitlerine göre Kara Timurtaş Paşa'nın oğullarından birisidir. Karaman seferinde I. Murad'ın ordusunda Hâce Bey, Kutluca Bey, ve Eyne Bey Subaşı ile birlikte sağ cenah komutanlarından olan Firuz Bey, I. Murad Hüdavendigâr Kosova savaşı için Rumeli'ye geçtiğinde Anadolu'da bıraktığı beş mutemed adamından birisiydi ve Ankara (Engüri) sancak beyiydi. Hoca Firuz Bey 1392 yılında emrindeki kuvvetlerle çıktığı seferde Vidin'i fethetmişti. Muhtemelen 1396 yılında babası Timurtaş Paşa emekli olunca Rumeli Beylerbeyi oldu. Ankara savaşı öncesi savaş taraftarı olan şahinlerden olan Firuz Paşa Ankara savaşı mağlubiyetinden sonra Yıldırım Bayezid'i kurtarmak için Emir Timur'un ordugahını bastıysa da başarısız oldu ve idam edildi. Hoca Firuz Bey sancak beyi olduğu dönemde Muğla-Milas'ta bir cami ve medrese yaptırmış ve bir vakıf kurmuştu. Vakfın geliri 1530 yılında 27.565 akçeye ulaşmıştı.